

В. П. Сисоєва,

кандидат юридичних наук

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1673-3682>

Ц. С. Кулаксіз,

бакалавр права

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОКАРАНЬ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОЗБАВЛЕННЯМ ВОЛІ

Національний авіаційний університет

проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна

E-mails: viktoriiia.sysoieva@npp.nau.edu.ua, 5804327@stud.nau.edu.ua

Мета: здійснення аналізу деяких аспектів ресоціалізації осіб, що були засуджені до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі у розрізі засобів виправлення та ресоціалізації засуджених. **Методи:** дослідження проводилося із застосуванням наступних методів: філософсько-правового, порівняльного, системного, функціонального, узагальнення, методів аналізу, синтезу, абстрагування.

Результати: проаналізовано та досліджено засоби виправлення і ресоціалізації окремої категорії засуджених, а саме тих, покарання яких не пов'язане з позбавленням волі; співставлено та проаналізовано застосування процесів виправлення та ресоціалізації до засуджених, покарання яких не пов'язано з позбавленням волі і визначено доречність застосування цих понять у поєднанні, враховуючи специфіку даної категорії засуджених; серед засобів виправлення і ресоціалізації відповідно до вказаного блоку засуджених було досліджено: режим як один із основних засобів у процесі адаптації засудженого у суспільстві; доречність застосування пробації у даному випадку; можливість реалізації суспільно корисної праці як одного з елементів ефективної ресоціалізації; соціально-виховну роботу як універсальний засіб, який слід застосовувати для засуджених до різних видів покарання; громадський вплив як найвпливовіший і найефективніший засіб реалізації виправлення і ресоціалізації засуджених, покарання яких не пов'язано з позбавленням волі. **Обговорення:** у статті розглядаються різні аспекти адаптації та виправлення засуджених осіб, що відбувають оцермі види покарань.

Ключові слова: ресоціалізація; засуджений; виправлення; режим; пробація; суспільно корисна праця; соціально-виховна робота; громадський вплив.

Постановка проблеми та її актуальність.

Кожна особа є частиною цілісного масиву під назвою суспільство, благополуччя і рівень життя якого залежить не в останню чергу від психологічного стану громадян держави та їхньої можливості бути його повноцінним членом. Суспільство умовно можна поділити на різні групи населення, враховуючи безліч факторів, наприклад, такі як рівень життя та достатку, наявність робочого місця чи його відсутність, можливість користуватися всіма благами сьогодення чи ма-

ти певні обмеження щодо такого користування. У цьому масиві чинників, які визначають належність особи до тієї чи іншої групи, виокремлюється розшарування осіб на таких, що були засуджені відповідно до законодавства України, і тих, що судимості не мали. Цей поділ є умовним, як і будь-який інший, проте для особи, яка вчинила кримінальне правопорушення і відповідно була визнана судом винною і засудженою до того чи іншого виду покарання, він є відчутним і має певні наслідки як для її психологічно-

го стану, так і для сприйняття навколишнього світу, можливості повноцінно та відкрито функціонувати у соціумі. Це прямо пропорційно впливає на рівень благополуччя суспільства, у якому кожна особа є його складовою.

Оскільки для держави важливо, аби кожна людина відчувала себе повноцінно, адже від цього в цілому залежить добробут суспільства, то питання ресоціалізації засуджених завжди було і є актуальним, тому що таким особам потрібні особливі умови адаптації у соціумі. Якщо говорити про окрему групу, а саме про засуджених, що відбувають покарання, не пов'язані з позбавленням волі, то слід зауважити, що на даний момент це питання є вивченим не достатньо і потребує більш широкого дослідження, враховуючи специфіку того чи іншого виду покарання і особливостей психіки тих чи інших груп засуджених.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Вивченням даної тематики свого часу займалися різні вчені та науковці, які у своїх роботах досліджували ресоціалізацію засуджених, що відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі, проблемні питання ресоціалізації засуджених, ресоціалізацію неповнолітніх, ресоціалізацію засуджених до того чи іншого виду покарання, співставлення соціальної адаптації тих чи інших груп засуджених, що разом становлять масив напрацювань, які дають змогу повноцінно проаналізувати дане питання, а саме: О.В. Корчинський, В.В. Лень, М.І. Лисенко, В.А. Львовчкін, І.С. Михалко, О.М. Неживець, Ю.А. Пономаренко, М.С. Пузирьов, В.М. Синьов, А.Х. Степанюк, О.В. Ткачова, В.М. Трубников, В.І. Тюпогін, О.С. Міхлін, Ю.М. Антонян, В.І. Кривуша, В.О. Меркулова, В.А. Бадира, Т.А. Денисова, В.І. Рудник, С.К. Гречанюк, О.В. Беда, А.А. Музика. Вчені всебічно вивчають цю проблему, проте питання ресоціалізації осіб, що засуджені до покарання, яке не пов'язане з позбавленням волі, потребує додаткового дослідження.

Метою статті є всебічний аналіз ресоціалізації засуджених, що відбувають покарання, які не пов'язані з позбавленням волі; можливості реалізації та підтримки різних процесів життєдіяльності у суспільстві за того чи іншого виду покарання, що не пов'язані з позбавленням волі;

дослідження проблемних аспектів даного питання і шляхи їх вирішення, враховуючи сьогоdnішній стан речей у суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Аналіз ресоціалізації засуджених, що відбувають різні види покарання, не пов'язані з позбавленням волі, слід розпочати з визначення та розуміння самого поняття «ресоціалізація», яке має різні трактування. У загальному розумінні «ресоціалізація» являє собою так званий процес, за якого особа відновлює можливо втрачені навички спілкування у суспільстві з іншими людьми, поведінки у тих чи інших умовах та обставинах, можливостей повноцінно функціонувати та виконувати усі аспекти життєдіяльності у стандартному для цього розумінні, наприклад, таких як: морально мати сили піти працювати, що в свою чергу має на увазі стати частиною колективу, комунікувати з іншими працівниками, дотримуватись відповідних правил поведінки і при цьому адекватно розуміти реальність.

Деякі науковців вважають, що ресоціалізація являє собою процес, спрямований на відновлення морального, психічного, і фізичного стану особи, її соціальних функцій, приведення індивідуальної, чи колективної поведінки у відповідність із загальноновизнаними суспільними правилами та юридичними нормам. Ресоціалізація як система державних заходів, що застосовуються до засуджених осіб, має на меті формування у них правослужняної поведінки, стимулювання їх становлення на життєву позицію, яка відповідає соціальним нормам, шляхом відновлення, збереження та розвитку соціально корисних властивостей, відносин під час відбування покарання і дальшої соціальної адаптації таких осіб. Вона має здійснюватися на засадах педагогіки співробітництва, дотримання прав та свобод людини і громадянина. Залучення засуджених до праці, робота на благо рідної держави, проведення з ними лекцій та профілактичних бесід, які є складовою не кари, а ресоціалізації – свідомого відновлення засудженого у соціальному статусі повноправного члена суспільства, повернення його до загальноприйнятого соціально-нормативного життя у суспільстві [1, с. 68].

Зокрема, розуміння даного поняття можна поділити на такі категорії: 1) повернення особи у суспільство; 2) процес, спрямований на відновлення морального, психічного й фізичного стану особи, її соціальних функцій, приведення індивідуальної чи колективної поведінки у відповідність із загально визнаними суспільством правилами та юридичними нормами; 3) у сфері виконання покарань – процес підготовки засудженого до повернення в суспільство, що ґрунтується на відновленні позитивних зв'язків, відносин і розвитку в засудженої особи соціально корисних умінь і навичок, необхідних для повноцінного існування у суспільстві [2, с. 278].

Законодавчо дане поняття закріплене у Кримінально-виконавчому кодексі України, а саме у ч. 2 ст. 6, в якій ресоціалізація застосовується разом з поняттям виправлення: «Ресоціалізація – свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загально-прийнятого соціально-нормативного життя в суспільстві. Необхідною умовою ресоціалізації є виправлення засудженого» [3]. В свою чергу, у ч. 1 ст. 6 Кримінально-виконавчого кодексу України зазначено й визначення виправлення, в якому: «Виправлення засудженого – процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до саморегульованої правослухняної поведінки» [3].

Також, існує думка, що стосовно засуджених, які відбувають покарання, що не пов'язані з позбавленням волі, можна застосовувати лише термін «виправлення». Наприклад, О.І. Богатирьова, аргументуючи свою позицію з цього приводу, спирається на визначення ресоціалізації, яке наведено у ст. 6 Кримінально-виконавчого кодексу України і виходить від протилежного. Тобто, на її думку, засуджені, які відбувають покарання, не пов'язані із позбавленням волі, під час відбування покарання залишаються у суспільстві і є його повноправними членами, а тому у них і не виникає потреби повертатися до життя у суспільстві. Покарання, не пов'язані з позбавленням волі, дозволяють залишити засудженого у суспільстві і дати йому можливість свідомо доказати своє виправлення,

не втративши при цьому соціально корисних та родинних зв'язків [4, с. 60].

Це питання є досить спірним, проте слід зазначити, що хоч засуджений, який відбуває покарання, що не має на меті позбавлення волі, й не перебуває в таких місцях, проте не можна сказати, що психологічна сторона такої людини не страждає і така людина відчуває стабільність у комунікації з іншими у суспільстві. Відсутність так званої фізичної ізоляції від суспільства не означає наявності соціального статусу повноправного члена суспільства.

По-перше, слід вказати, що особа за таких обставин переживає моральний тиск від статусу засудженого у суспільстві і часом таким людям складніше, оскільки, вони перебувають у соціумі, проте не можуть нормально функціонувати, тому що дуже часто такі люди відчувають осудження зі сторони інших людей, наслідком чого стає відгородження та закриття від оточуючих і втрата навичок нормального функціонування. По-друге, коли особа набуває статусу засудженого, то хоч вона й користується всіма правами людини та громадянина, проте наявні певні обмеження цих прав, що встановлюються вироком суду, а деякі з них закріплені в нормативно-правових актах, серед яких важливе місце займає Кримінально-виконавчий кодекс України. Тому, стосовно даної групи засуджених – що відбувають покарання, не пов'язані з позбавленням волі, – доречно розглядати ресоціалізацію і виправлення у комплексі, оскільки, ефективність однієї категорії залежить від іншої.

У ч. 3 ст. 6 Кримінально-виконавчого кодексу України вказується, що: «Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених є встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), пробація, суспільно корисна праця, соціально-виховна робота, загально-освітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив» [3].

Першим елементом виправлення і ресоціалізації засуджених є режим, який являє собою встановлений порядок виконання і відбування покарання і застосовується до усіх категорій осіб, що були засуджені до покарання, навіть до тих, покарання яких не пов'язане з

позбавленням волі, проте більшість науковців розглядають режим через призму ст. 102 Кримінально-виконавчого кодексу України, в якій чітко вказується розповсюдження режиму в місцях позбавлення волі, але не можна вказати, що на категорію засуджених, які відбувають покарання не у місцях позбавлення волі, даний засіб ресоціалізації і виправлення не розповсюджується. Режим слід розглядати як встановлену кримінально-виконавчим законодавством систему правил поведінки засуджених і заходів, що здійснюються для досягнення цілей покарання без прив'язки до покарань, пов'язаних з позбавленням волі, тому що у засуджених, які відбувають покарання, не пов'язані з позбавленням волі, також, існує власний режим, що спрямований на досягнення всіх цілей обраного виду покарання.

Наприклад, М.Я. Гуцуляк, досліджуючи основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених до покарання у вигляді громадських робіт, також, зазначає, що більшість вчених відносять поняття «режим» винятково до позбавлення волі. Однак, на його думку, така позиція не є бездоганною. Громадським роботам також властивий режим, адже кримінально-виконавче законодавство чітко регламентує порядок та умови їх виконання [5, с. 156].

Пробація, у свою чергу, виступає альтернативою утримання у в'язниці і цим самим створює умови для розвантаження даних установ та економії коштів на утримання порушників. Вона застосовується на етапі судового розгляду і після винесення покарання, яке відбувається без ізоляції від суспільства. Пробація включає не лише контроль виконання обов'язків, покладених судом. З людиною, до якої застосовують цей захід, мають працювати спеціалісти, які психологічно готують її до іншого життя – того, де нема потреби вчиняти правопорушення. Спеціалісти мають комплексно аналізувати проблеми, потреби порушників, застосовувати під кожного ті чи інші методи мотиваційного впливу, контролювати зміни, стан людини та допомагати їй змінюватись.

Якщо розглядати суспільно корисну працю як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до покарання, не пов'язаного з

позбавленням волі, варто підкреслити її досить високу ефективність. Засуджені, до яких застосовується даний засіб, під час його виконання пристосовуються до виконання роботи, що привчає їх до того, що після відбування покарання вони повинні будуть повернутися до звичайного життя і забезпечувати себе. Також, даний засіб має свій плюс в тому, що засуджені у такому випадку можуть навчитись новому заняттю чи опанувати новий вид заняття, а це також посприяє швидкому їх поверненню до нормального життя після відбування покарання.

Наступним засобом виправлення і ресоціалізації засуджених є соціально-виховна робота, проте Кримінально-виконавчий кодекс України визначає даний засіб лише для засуджених до позбавлення волі. Але у даному випадку зазначений засіб є ефективний і для засуджених, які відбувають покарання, що не пов'язані з позбавленням волі, оскільки, соціально-виховна робота стосовно даної категорії засуджених може проводитись у різних формах: моральне та правове виховання шляхом проведення певних лекцій, бесід, які сприятимуть подальшій поступовій адаптації таких засуджених.

А.В. Скіць вказує, що особливості актуальності питання визначення завдань соціально-виховної роботи набуває у зв'язку з тим, що поняття «соціально-виховна робота» є комплексним і таким, що поєднує у собі два напрямки – виховну і соціальну роботу, які, звичайно, мають свої суттєві особливості та відмінності [6, с. 125].

У свою чергу, Л.М. Завацька стверджує, що соціально-виховна робота складається з таких компонентів: виховна робота як система педагогічно обґрунтованих заходів, спрямованих на корекцію поведінки засуджених з метою досягнення позитивних інтелектуальних, духовних та фізичних змін у їхній особистості та усунення особистісних деформацій; соціальна робота як специфічний вид комплексної діяльності з надання соціальної допомоги, спрямований на забезпечення всебічної життєдіяльності людини, відтворення повноцінної людської особистості, формуванню та збереженню корисних навичок та відновлення та розвиток соціальних зв'язків; психологічна робота як професійна

діяльність психологів щодо надання засудженим психологічної допомоги стосовно попередження психотравмуючого впливу на особистість, розробки та реалізації спільно з персоналом установ виконання покарань індивідуальних програм психокорекційного та педагогічного впливу на засуджених [7, с. 180].

Стосовно загальноосвітнього і професійно-технічного навчання засуджених слід вказати, що це такий засіб виправлення та ресоціалізації, який мав би застосовуватися до засуджених, які відбувають покарання, не пов'язані із позбавленням волі, особливо неповнолітніх, але, інспектори не мають жодних законодавчо закріплених правових зобов'язань, щоб змусити навчатися дану категорію засуджених.

І останнім засобом виправлення і ресоціалізації засуджених, покарання яких не пов'язане з позбавленням волі, є громадський вплив, який беззаперечно повинен застосовуватися до цієї категорії засуджених, оскільки, також має високу ефективність. Громадський вплив може здійснюватися з боку різних громадських організацій, які відповідно до ст. 25 Кримінально-виконавчого кодексу України беруть участь у виправленні і ресоціалізації засуджених та проведенні соціально-виховної роботи з ними, а також надають допомогу органам і установам виконання покарань.

Варто погодитися з О.І. Богатирьовою стосовно того, що громадський вплив – це один із усіх засобів, який є найбільш ефективним для засуджених, які відбувають покарання, не пов'язані із позбавленням волі. Реалізувати зазначений засіб можливо у співпраці з релігійними об'єднаннями, громадськими організаціями та благодійними фондами. І на сьогодні вже зроблено немало. До взаємодії із органами та установами виконання покарань залучається близько 363 громадських організацій; 255 релігійних організацій. Уже традиційною є взаємодія з неурядовими організаціями такими як: Міжнародне товариство Червоного Хреста, Всеукраїнська благодійна організація «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД», Благодійний центр соціальної реабілітації для осіб, залежних від наркотиків та алкоголю «Ковчег», Всеукраїнське фізкультурно-

спортивне товариство «Колос» та інші» [4, с. 62].

Увесь комплекс засобів виправлення і ресоціалізації, що передбачений законодавством України, допомагає державі створити умови, за яких засуджені до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, зможуть більш ефективно та поступово адаптуватись у суспільстві. На сьогоднішній день більша частина осіб, що відбули кримінальне покарання, є потенційним резервом рецидивної злочинності, що й визначає необхідність постійної цілеспрямованої роботи з ресоціалізації осіб.

Ізоляція засудженого від суспільства сприяє руйнуванню особистості. Вона негативно впливає на особу, її психічний стан, а потрапивши у нове соціальне середовище, особа втрачає набуті суспільно корисні зв'язки, відбувається трансформація особистості; тому виникає необхідність ефективного проведення процесу ресоціалізації, процесу спрямованого на відновлення морального, психічного, і фізичного стану особи, її соціальних функцій, приведення індивідуальної чи колективної поведінки у відповідність із загальноновизнаними суспільними правилами та юридичними нормами.

Висновки. Аналізуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що ресоціалізація осіб, які відбули покарання, є актуальною і важливою на сьогоднішній день. Держава і суспільство повинні бути зацікавлені у виправленні особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, і після виконання покарання має повернутися до суспільства законослухняним громадянином. Тому для даної групи засуджених значна увага має приділятися підвищенню їх загальноосвітнього рівня, професійних навичок, забезпеченню допомоги при працевлаштуванні після звільнення, наданню гуртожитку у випадку відсутності місця проживання.

Ресоціалізація засуджених, що відбувають покарання, не пов'язані з позбавленням волі, не може йти окремо від виправлення, оскільки, ефективність результату даного процесу можлива лише при взаємному поєднанні даних категорій. Законодавством чітко визначено перелік засобів виправлення та ресоціалізації, які застосовуються до засуджених, проте вказані засоби

розповсюджуючись на групу засуджених, покарання яких не пов'язано з позбавленням волі, мають певні особливості, враховуючи специфіку такого роду покарань, і ці особливості мають бути враховані державою під час закріплення їх у нормативно-правових актах, оскільки існує проблема розбіжності реалій з законодавчо визначеними нормами.

Література

1. Таволжанський О.М. Ресоціалізація – шлях до повноцінного існування в суспільстві. Нац. юрид. акад. ім. Я. Мудрого; за заг. ред. В.В. Голіни; ред. кол. А. Гетьман [та ін.]. Харків, 2011. 76 с.
2. Оніка Л.П. Проблеми ресоціалізації жінок, засуджених до позбавлення волі. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 5. С. 277-282.
3. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11 лип. 2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
4. Богатирьова О.І. Особливості виправлення та ресоціалізації засуджених, що відбувають покарання, не пов'язані з позбавленням волі. *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2015. Вип. 1 (2). С. 59-63.
5. Гуцуляк М.Я. Основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених до покарання у вигляді громадських робіт. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2009. № 3. 233 с.
6. Скіць А.В. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими у виховних колоніях. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені*

В. Гнатюка. Тернопіль: ТНПУ, 2011. № 2. С. 124-129.

7. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навч. посіб. Київ, Вид. Дім «Слово», 2008. 240 с.

References

1. Tavolzhanskyi O.M. Resotsializatsiia – shliakh do povnotsinnoho isnuvannia v suspilstvi. *Nats. yuryd. akad. im. Ya. Mudroho; za zah. red. V.V. Holiny; red. kol. A. Hetman [ta in.]*. Kharkiv, 2011. 76 s.
2. Onika L.P. Problemy resotsializatsii zhinok, zasudzhennykh do pozbavlennia voli. *Nauk. visn. publ. ta pryvat. prava*. 2016. Vyp. 5. S. 277-282.
3. Kryminalno-vykonavchy kodeks Ukrainy: *Zakon Ukrainy vid 11.07.2003 № 1129-IV*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>
4. Bohatyrova O.I. Osoblyvosti vypravlennia ta resotsializatsii zasudzhennykh, shcho vidbuvaiut pokarannia, ne poviazani z pozbavleniam voli. *Mizhnarodnyi yurydychnyi visnyk: zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*. 2015. Vyp. 1 (2). S. 59-63.
5. Hutsuliak M.Ya. Osnovni zasoby vypravlennia ta resotsializatsii zasudzhennykh do pokarannia u vyhliadi hromadskykh robit. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. Serii yurydychna. 2009. № 3. 233 s.
6. Skits A.V. Sotsialno-vykhovna robota z nepovnolitnimy zasudzhenyimy u vykhovnykh koloniiakh. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka*. Ternopil: TNPU, 2011. № 2. S. 124-129.
7. Zavatska L.M. Tekhnolohii profesiinoi diialnosti sotsialnoho pedahoha: navch. posib. Kyiv, Vyd. Dim «Slovo», 2008. 240 s.

CHARACTERISTICS OF RESOCIALIZATION OF PERSONS SENTENCED TO PENALTIES NOT RELATED TO DEPRIVATION OF FREEDOM

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mails: viktoriia.sysoieva@npp.nau.edu.ua, 5804327@stud.nau.edu.ua

Purpose: to analyze some aspects of resocialization of persons sentenced to non-custodial sentences in terms of means of correction and re-socialization of convicts. **Research methods:** philosophical and legal, comparative, systemic, functional, generalization, methods of analysis, synthesis, abstraction. **Results:** the means of correction and re-socialization of a certain category of convicts were analyzed and researched, namely those whose punishment is not related to imprisonment; compared and analyzed the application of correctional and re-socialization processes to convicts whose punishment is not related to imprisonment and determined the appropriateness of the use of these concepts in combination, taking into account the specifics of this category of convicts; among the means of correction and re-socialization in accordance with this block of convicts were studied: the regime as one of the main tools in the process of adaptation of the convict in society; the appropriateness of probation in this case; the possibility of implementing socially useful work as one of the elements of effective resocialization; social and educational work as a universal tool that should be used for those sentenced to various types of punishment; public influence as the most influential and effective means of correction and resocialization of convicts whose punishment is not related to imprisonment. Resocialization is a process aimed at restoring the moral, mental and physical condition of a person, his social functions, bringing individual or collective behavior in accordance with generally accepted social rules and legal norms. Resocialization as a system of state measures applied to convicts aims to form in them law-abiding behavior, stimulate their formation in a position of life that meets social norms, by restoring, preserving and developing socially useful properties, relations while serving a sentence and further social adaptation of such persons. It should be carried out on the basis of pedagogy of cooperation, respect for human and civil rights and freedoms. **Discussion:** the article considers various aspects of adaptation and correction of convicts serving certain types of sentences.

Key words: resocialization of convicts; convicts; correction and resocialization; regime; probation; socially useful work; social and educational work; social influence.

Стаття надійшла до редакції 08.06.2022